
2023 m. spalio mėn. 26 d.

**ULTRALENGVŲJŲ ORLAIVIŲ PILOTŲ
PRAKTINIO MOKYMO PROGRAMA
(RHL KLASĖ-SRAIGTASPARNIAI)
(ULO PMPS – RG 1.3)**

ULTRALENGVŲJŲ ORLAIVIŲ PILOTŲ FEDERACIJA
VILNIUS 2023

PAKEITIMŲ IR PAPILDYMŲ REGISTRACIJA

Leidimas	Data	Pakeitimo ar papildymo turinys	Keičiami puslapiai
1.2	2022-10-31	Pakeisti bendrieji reikalavimai Pakeisti pilotų egzaminavimo ir permokymo į kitą OL tipą skyriai Pakeista UL sraigtasparnio instruktoriaus kvalifikacijos skyrius ir programa Pakeista vizualiųjų skrydžių valdomoje oro erdvėje programa Pakeistas sraigtasparnio piloto rengimo programos vykdymo lengvatų skyrius Pakeistas mokomųjų UL sraigtasparnių skyrius	4, 5, 6, 7 16, 17, 18 18, 20 20, 22 23, 24 25
1.3	2023-10-23	Ištrintas punktas 2.21 (Piloto parengimo praktinę dalį galima pradėti tik po to, kai būna baigti mažiausiai 21 val. trukmės teoriniai užsiėmimai). Ištrintas punktas 2.21(Mokiniui neleidžiama vienu metu mokytis dviejuose arba daugiau rūšių aviacinio parengimo kursuose.) Pakeistas ir papildytas sraigtasparnio piloto rengimo programos vykdymo lengvatų skyriaus 11.2 punktas 7.3 skyriuje pataisytas bendras valandų skaičius	6 23 18

1 SKYRIUS

RHL KLASĖS ULO-SRAIGTASPARNIO PILOTO MOKYMO PROGRAMA

Pratimo Nr.	Pratimo turinys	Instruktorinis		Solo	
		skr. sk.	val. min	skr. sk.	val. min.
1	Pažintinis skrydis	1	0.20		
2	Skridimas tiesiai, vairų funkcijos	3	1.00		
3	Galios ir padėties keitimas bei horizontalus skridimas	3	1.00		
4	Aukštėjimas, žemėjimas, posūkiai	20	2.00		
5	Bazinė autorotacija	3	1.00		
6	Kybojimas virš taško	3	1.00		
7	Manevravimas kybant ir apsisukimai vietoje	20	2.00		
8	Avarinis kybojimas	6	0.30		
9	Pakilimas ir tūpimas	20	2.00		
10	Skrydžiai ratu, artėjimas, tūpimas, perėjimai tarp skrydžio režimų	23	2.15		
11	Kilimas ir tūpimas esant šoniniam vėjui	8	0.40		
12	Ypatingi atvejai	10	1.00		
13	Skrydis zonoje, status artėjimas, maksimalūs eksploatacijos parametrai	4	0.20		
14	Skrydis ratu imituojant avarinius režimus	7	1.00		
15	Patikrinimas prieš pirmą savarankišką skrydį	2	0.15		
16	Pirmas savarankiškas skrydis			3	0.20
17	Kontrolinis skrydis ratu	2	0.10		
18	Savarankiškas skrydis ratu			15	1.40
19	Savarankiškas kybojimas virš taško			3	0.30
20	Savarankiškas manevravimas kybant ir apsisukimai vietoje			2	0.25
21	Savarankiški skrydžiai ratu, artėjimas, tūpimas, perėjimai tarp skrydžio režimų			10	1.00
22	Skrydis į aikštelę pasirinktą iš oro	2	0.30		
23	185 km navigacinis skrydis	3	2.00		
24	100 km. navigacinis skrydis su nutūpimu	2	2.05		

25	100 km. Navigacinis savarankiškas skrydis su nutūpimu			2	1.00
Iš viso:		142	21.05	35	4.55
Bendras paruošimas iš viso:		163 skrydžių,		26 val.	

2 SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

- 2.1. Ši programa, tai praktinė ultralengvojo orlaivio (toliau-ULO) piloto rengimo dalis, kurios tikslas yra parengti pretendentą (mokinį), kad jis galėtų savarankiškai skraidyti RHL klasės ultralengvaisiais orlaiviais (sraigtasparniais). Pretendentas sėkmingai baigęs teorinio rengimo programą ir išlaikęs visus teorijos egzaminus Ultralengvųjų orlaivių pilotų federacijoje (toliau- ULOPF) bei sėkmingai baigęs šią programą, gali laikyti praktinių gebėjimų egzaminą ULOPF. Pretendento praktinius gebėjimus tikrina ULOPF paskirtas egzaminuotojas.
- 2.2. Šios programos reikalavimų turi laikytis visi asmenys, kurie pageidauja mokytis ar mokyti ULO RHL klasės (sraigtasparniai) kvalifikacijai gauti.
- 2.3. Mokymas turi būti vykdomas dviviečiais ULO sraigtasparniais, atitinkančiais mokymui skirtus tikslu reikalavimus ir turėti tai patvirtinantį dokumentą.
- 2.4. Mokytis privalo asmuo turintis galiojančią ULO RH klasės licenciją ir atitinkamą piloto – instruktoriaus kvalifikaciją.
- 2.5. Mokinio parengimas vertinamas pagal 10 skyriuje išdėstytą vertinimo metodiką.
- 2.6. Pirmą savarankišką skridimą mokiniui leidžia atlikti tas pilotas – instruktorius, kuris ruošė mokinį ir turi kompleksinę supratimą apie mokinio žinias ir gebėjimus.
- 2.7. Atsižvelgiant į aplinkybes, pilotas-instruktorius gali keisti pratimų eilę. Jeigu pilotas-mokinys įsisavino skrydžius pagal pratimą, tai instruktorius gali sumažinti to pratimo skrydžių skaičių ir laiką, tačiau bendro programoje numatyto laiko skaičius neturi būti mažinamas.
- 2.8. Programoje nurodomas skrydžių skaičius ir numatytas skraidyti laikas yra minimalūs. Apie tikrą skrydžių skaičių turi nuspręsti pilotas – instruktorius vadovaudamasis tuo, ar mokinys įsisavino reikalaujamus įgūdžius ir turi nustatyto lygio patyrimą.

- 2.9. Instruktorius privalo užtikrinti, kad mokinys mokymo metu pildytų skrydžių knygelę.
- 2.10. Parengimo metu darbas turi būti organizuojamas laikantis skrydžių saugos ir skrydžius reglamentuojančių dokumentų. Mokinio supažindinimas su saugos ir skrydžių taisyklėmis turi būti prieš skrydinio ir antžeminio pasiruošimo, atliekamo prieš pradedant praktinį parengimą, sudedamoji dalis. Už tai, kad antžeminis ir prieš skrydinis pasiruošimas būtų atliktas atsako instruktorius.
- 2.11. Prieš pradėdamas praktinį pasirengimą, instruktorius mokinį supažindina su šiais dokumentais ir procedūromis tokia apimtimi, kuri yra pakankama vykdyti praktinius skrydžius:
- sraigtasparnio techniniu aprašu;
 - eksploatacijos instrukcija, aptarnavimo ir techninės priežiūros instrukcija;
 - prieš skrydinio patikrinimo tvarka;
 - kabinos įranga ir valdymo prietaisais;
 - svarbiais veiksmais, prietaisų valdymu;
 - avariniais metodais.
- 2.12. Jeigu mokinys neįsisavins nustatytų dalykų ir po to, kai jis bus atlikęs trigubą minimalų skrydžių skaičių ir laiką, mokinio pilotas – instruktorius turi kreiptis į ULOP federacijos prezidentą, kad tą mokinį egzaminuotų ULOPF paskirtas egzaminuotojas, kuris turi nuspręsti apie tolesnę to mokinio parengimo eigą.
- 2.13. Šios mokymo programos pakeitimus, koregavimą ir papildymą atlieka ULOP federacija.
- 2.14. Prieš kiekvieną programoje numatytą praktinį užsiėmimą, instruktorius turi užtikrinti mokiniams reikiamą antžeminį pasiruošimą, kad mokiniai teisingai suprastų praktines užduotis.
- 2.15. Pirmą savarankišką skrydį mokinys privalo atlikti praėjus daugiausiai 1 val. po patikrinimo prieš pirmą savarankišką skrydį.
- 2.16. Mokinys turi atlikti kontrolinį skrydį prieš kitą savarankišką skrydį po ilgesnės kaip 7 dienų skraidymų pertraukos arba tada kai instruktorius pripažins, kad tai būtina atlikti.

- 2.17. Mokinys per skraidymo dieną gali skraidyti daugiausia 2 valandas, išskyrus navigacijos pratimus kurių trukmė ne daugiau kaip 3 val.
- 2.18. Mokiniui neleidžiama vienu metu mokytis dviejuose arba daugiau rūšių aviacinio parengimo kursuose.
- 2.19. Praktinio parengimo metu meteorologinės sąlygos privalo atitikti vizualių skrydžių meteorologines sąlygas ir konkretaus sraigtasparnio skrydžių vykdymo instrukcijas. Tam, kad būtų galima atlikti pirmą savarankišką skrydį, turi būti 5 km. matomumas, debesų padas ne žemiau 1500 pėdų, vėjas iki 3 m/s. Savarankiški navigaciniai skrydžiai gali būti atliekami esant matomumui 5 km, jeigu nėra galimybės kilti trumpalaikiam lietui arba audrai. Viso parengimo metu instruktorius atsako už meteorologinių sąlygų atitikties konkrečiam pasirengimo laipsniui įvertinimą.
- 2.20. Piloto parengimo metu, imtinai iki pat piloto egzamino, neturi būti keičiamas parengimui naudojamo sraigtasparnio tipas. Tuo atveju, kai nėra galimybės tęsti parengimo pirmo tipo sraigtasparniu, įvykdžius programos 2.14 punkto reikalavimus ir atlikus perkvalifikavimą, nukreiptą į naują sraigtasparnio tipą, galima užbaigti piloto parengimą.
- 2.21. Praktinio rengimo metu mokinys visada turi sėdėti toje sėdynėje, kuri atitinkamo sraigtasparnio skrydžių vadove yra apibrėžta kaip sraigtasparnio vado vieta.
- 2.22. Jeigu parengimo metu yra naudojama orlaivio aviacinio radijo ryšio stotis, instruktorius turi supažindinti mokinį su aviacinio radijo ryšio frazeologija, o prieš laikant skrydžio egzaminą mokinys privalo mokėti vesti radijo ryšį.
- 2.23. Egzaminas „AA“ kvalifikacijai gali būti laikomas tik tada, kai pilotas po licencijos gavimo savarankiškai priskraidė ne mažiau 25 valandas kaip Orlaivio vadas ir turi galiojančią „A“ kvalifikaciją.
- 2.24. Po teorinio mokymo mokinys turi per 12 mėn. pradėti laikyti teorijos egzaminus.
- 2.25. Per 36 mėnesius mokinius turi praeiti teorinį mokymą ir praktinį mokymą, išlaikyti teorijos ir praktinio gebėjimo egzaminus ir pateikti dokumentai licencijai gauti.

2.26. Praktinių gebėjimų egzaminas galioja 6 mėnesius nuo egzamino išlaikymo dienos.

3 SKYRIUS

TEORINIS MOKYMAS

Teorinis mokymas – tai sraigtasparnio piloto parengimo dalis. Teorinis mokymas vykdomas pagal bendrą ULO pilotų teorinio mokymo programą ir yra integruotas į praktinį parengimą vykdomą palaipsniui, priklausomai nuo mokinio pažangumo praktiniame mokyme. Parengimą vedantis instruktorius turi įvertinti mokinio teorinį pasiruošimą prieš pradėdant praktinę parengimo dalį ir padaryti atitinkamus įrašus skraidymo knygelėje.

Mokinio teorinių dalykų žinios privalo būti bendrųjų žinių lygio. Praktinį egzaminą mokiniui leidžiama laikyti po to, kai jis jau būna išlaikęs teorinį egzaminą.

4 SKYRIUS

PRAKTINIS PARENGIMAS

Prieš kiekvieną programoje numatytą praktinę užduotį privaloma atlikti instruktoriaus pravedamą antžeminį pasiruošimą. Pasiruošimo tikslas yra užtikrinti, kad mokinyas tiksliai ir aiškiai suprastų konkrečią užduotį.

4.1 . 1 pratimas: pažintinis skrydis

Mokymo metodika. Atliekamas skrydis aerodromo teritorijoje. Prieš skrydį ir skrydžio metu instruktorius mokiniui paaiškina įlipimo ir išlipimo iš sraigtasparnio procedūrą, atlieka orlaivio apžiūrą prieš skrydį. Šio pratimo metu nėra būtinybės skristi su formaliai paskirtu instruktoriumi, tačiau mokiniai turi gauti pakankamą skrydžio sraigtasparniu pajautimą: sraigtasparnio padėtį kylant, leidžiantis ir ypač galimybę horizontalųjį greitį skrydžio metu sumažinti iki nulio (kybojimas). Mokinyas supažindinamas su valdymu, pademonstruojamas valdymo jautrumas. Šio skrydžio metu mokinyas supažindinamas su aerodromo ženkliniu, skrydžio ratu principais, kitais eisme dalyvaujančiais orlaiviais, pavojingais objektais, jeigu tokių yra. Minimalus skrydžio aukštis: 1000 pėdų.

4.2 2 pratimas: skridimas tiesiai, vairų funkcijos

Mokymo metodika. Instruktorius mokiniui ore pademonstruoja sraigtasparnio vairų valdymo svirtis ir jų daromą įtaką skrydžio charakteristikai:

1. *Vairalazdės funkcijos*
2. *Sraigto žingsnio valdymas*
3. *Traukos valdymas*
4. *Uodegos rotoriaus valdymas pedalais*
5. *Papildomų prietaisų valdymas*

Pastaba: Visos užduotys atliekamos saugiame aukštyje (minimalus skrydžio aukštis, jeigu nenurodyta kitaip - 1000 pėdų).

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi įsisavinti vairų funkcijas, gebėti atlikti švelnius posūkius ir pokrypius naudojantis vairais, išlaikant sraigtasparnio stabilumą.

4.3 **3 pratimas:** galios ir padėties keitimas bei horizontalus skridimas

Mokymo metodika. Instruktorius mokiniui paaiškina kaip atlikti polinkius (sukimąsi apie Z ašį) ir greičio pokyčius. Mokiniui paaiškinama kaip orlaivio aukštis yra kontroliuojamas su galios-žingsnio keitimo svirtimi. Mokiniui paaiškinama kaip atlikti greičio koregavimą tiesiame, horizontaliame skrydyje. Trimerio naudojimas ir nauda.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys atlieka tiesų skridimą į orientyrą ir pagal kompasą, tangažą (pagal horizontą ir prietaisą), greičio kitimą, žemėjimą ir tūpimą su instruktoriaus pagalba. Mokinys pakartoja instruktoriaus parodytus pratimus stengdamasis išlaikyti stabilų sraigtasparnio skrydį be didelių aukščio, pokrypio ir skrydžio krypties svyravimų. Skrydžio aukščiai: nuo 1000 pėdų iki 1600 pėdų.

4.4 **4 pratimas:** aukštėjimas, žemėjimas, posūkiai

Mokymo metodika. Instruktorius pademonstruoja aukštėjimą ir žemėjimą skirtingais greičiais ir skirtinguose galios režimuose. Pabrėžia būtinybę apsižvalgyti ir įsitikinti, jog kilimo ar žemėjimo trajektorijoje nėra kitų orlaivių ar kliūčių. Atliekant posūkius instruktorius atkreipia mokinio dėmesį į aukštėjimo arba žemėjimo greičio pokyčius.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi pakartoti pratimą be didesnių greičio, aukščio ir krypties svyravimų. Posūkius mokinys atlieka išlaikant aukštį bei aukštėjant ir žemėjant. mokinys turi saugiai skristi nurodytais režimais.

4.5 **5 pratimas:** bazinė autorotacija

Mokymo metodika. Instruktorius su mokiniu turi atlikti erdvėje tarp 2 ir 4 posūkių autorotacijos simuliaciją ir tūpimo apskaičiavimą taip, kad nenaudojant variklio nutūptų numatytoje zonoje. Avarinio tūpimo mokymasis į aikšteles pasirinktas iš oro privalo būti baigiamas saugiai aukštyje virš žemės.

Įvykdymo sąlygos. mokinys turi teisingai atlikti tūpimo apskaičiavimą į nurodytą KTT arba jos dalį, nenaudodamas variklio galios užėjimui ir tūpimui koreguoti. Mokinys turi sugebėti saugiai valdyti sraigtasparnį ir atlikti apskaičiavimą tūpti autorotaciniu principu.

4.6 **6 pratimas:** Kybojimas virš taško

Mokymo metodika. Instruktorius pademonstruoja vairalazdės naudojimą kybant, atsisukus prieš vėją. Kai mokinys įsisavina kybojimą virš taško naudojant tik vairalazdę, parodomas galios-žingsnio keitimo svirties naudojimas kartu su pedalais. Instruktorius parodo mokiniui galios skirtumus reikalingos kyboti virš taško atsisukus prieš ir į vėjo kryptį, taip pat žemės efektą, kybojimą virš skirtingų paviršių: žolės, žemės, asfalto. Instruktorius pademonstruoja nusileidimą su švelniu judesiu į priekį-

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi pademonstruoti kaip įsisavino pratimus skirtinguose aukščiuose, taip pat pervesdamas sraigtasparnį iš horizontalaus judėjimo į priekį į kybojimą skirtingais greičiais. Pratimas laikomas įsisavintu tik tuomet kai mokinys be jokios instruktoriaus pagalbos sugeba pervesti sraigtasparnį į kybojimą ir išlaikyti balansą neprarandant aukščio ir išlaikant kryptį.

Pastaba: pratimas gali būti pradėtas vykdyti tik tuomet kai mokinys gerai įsisavino 1-5 pratimus.

4.7 **7 pratimas:** manevravimas kybant ir apsisukimai vietoje

Mokymo metodika. Instruktorius pademonstruoja 360° apsisukimą kybant virš taško, pradedant atsisukus prieš vėją ir trumpam sustojant kiekvieną kartą pasisukus 90°. Instruktorius parodo kaip atliekamas manevravimas kybant prieš vėją ir pavėjui bei švelnus tupdymas judant į priekį. Pratimas privalo būti atliekamas tiek ramiu oru tiek esant didesniam vėjui ir gūsiams. Atliekant 360° posūkį, sustojimas kas 90° reikalingas norint parodyti skirtingas vairalazdės pozicijas atsisukant skirtinga vėjui kryptimi.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys savarankiškai pakartoja visus instruktoriaus parodytus veiksmus, jis privalo gebėti atlikti 360° posūkį kybant vietoje neprarandant aukščio ir gebėti manevruoti aerodromo teritorijoje atsižvelgiant į vėjo kryptį ir kliūtis. Taip pat sugebėti nutūpti švelniai judant į priekį.

4.8 8 pratimas: variklio gedimo imitavimas kybant

Mokymo metodika. Instruktorius turi pademonstruoti mokiniui kaip reikia teisingai atlikti avarinį nusileidimą kai sraigtasparnis kybo arti žemės. Sraigtasparnį atsukus prieš vėją instruktorius žodžiu įspėja mokinį apie pratimo pradžią ir sumažina galią iki minimumo. Instruktorius turi pademonstruoti variklio gedimo situaciją, taip pat pademonstruoti švelnų patupdymą.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi savarankiškai nusileisti, kai sraigtasparnis yra kybojimo režime ir instruktorius simuliuoja variklio gedimą. Mokinys turi išlaikyti sraigtasparnio balansą, švelniai patupdyti.

4.9 9 pratimas: pakilimas ir nusileidimas

Mokymo metodika. Instruktorius paaiškina ir pademonstruoja pakilimo ir nusileidimo procedūras. Šios procedūros atliekamos pereinant iš kybojimo režimo. Atliekant pratimus neturi būti jokio horizontalaus judėjimo, jis turi būti kompensuojamas vairais. Mokinys turi atlikti nusileidimus ir pakilimus išlaikydamas sraigtasparnio horizontalų stabilumą. Instruktorius atsižvelgia ar mokinys teisingai pasirenka atskaitos tašką, išlaiko tolygų žemėjimą / aukštėjimą, horizontalų stabilumą.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys be instruktoriaus įsikišimo pakyla ir nusileidžia pereidamas iš kybojimo režimo, išlaiko sraigtasparnio horizontalų stabilumą, teisingai

pasirenka atskaitos taškus, po nusileidimo nuleidžia galios-žingsnio reguliavimo svirtį į žemiausią padėtį.

4.10 **10 pratimas:** skridimas ratu, artėjimas ir tūpimas, perėjimai tarp skrydžio režimų

Mokymo metodika. Instruktorius paaiškina mokiniui skridimo ratu principus ir taisykles, radijo ryšio vedimą, teisingą įskridimą ir išskridimą iš aerodromo rato. Pirmas ir ketvirtas posūkis turi būti atliekami minimaliame 300 pėdų aukštyje. Antras ir trečias posūkis atliekami minimaliame aukštyje nuo 500 pėdų iki 1000 pėdų. Paskutinius dešimt kilimų – tūpimų reikia atlikti svetimuose aerodromuose. Taip pat atlikti nuėjimo į antrą ratą procedūrą.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi savarankiškai be instruktoriaus įsikišimo atlikti kilimą, skrydį ratu, tūpimą bei mokėti atlikti nuėjimą į antrą ratą procedūrą.

4.11 **11 Pratimas:** kilimas ir tūpimas esant šoniniam vėjui

Mokymo metodika. Instruktorius pademonstruoja ir paaiškina techniką kaip atliekami kilimai, artėjimai tūpti ir tūpimai esant šoniniam vėjui. Saugios nuėjimo į antrą ratą procedūros.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys atlieka kilimus, artėjimus tūpti ir tūpimus kompensuodamas šoninio vėjo daromą įtaką ir išlaikydamas sraigtasparnio stabilumą.

4.12 **12 Pratimas** Ypatingi atvejai

Mokymo metodika. Instruktorius pademonstruoja kaip elgtis toliau išvardintais ypatingais atvejais: galios perdavimo pavaros gedimai, sukamojo momento kompensavimo sistemos gedimai, hidraulinės sistemos sutrikimai, gaisras, elektros sistemos sutrikimai. Instruktorius pademonstruoja ypatingus atvejus kybant.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys geba įvertinti kritines situacijas, atlikti teisingus veiksmus, instruktoriui simuliuojant skirtingus ypatingus atvejus.

4.13 **13 Pratimas:** skrydis zonoje, status artėjimas, maksimalūs eksploatacijos parametrai

Mokymo metodika. Instruktorius pademonstruoja S-posūkius, statų artėjimą tūpti, pakilimą ir aukštėjimą maksimaliais orlaivio eksploatacijos parametrais, galios nustatymą, autorotaciją su galios atstatymu 90 ir 180 laipsnių kampu, staigius sustojimus, tūpimą lėktuviniu būdu. Saugios nuėjimo į antrą ratą procedūros.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys savarankiškai pademonstruoja gebėjimus atlikti S-posūkius, statų artėjimą tūpti, pakilimą ir aukštėjimą maksimaliais orlaivio eksploatacijos parametrais, autorotaciją su galios atstatymu 90 ir 180 laipsnių kampu, staigius sustojimus, tūpimus lėktuviniu būdu.

4.14 **14 Pratimas:** skrydis ratu imituojant avarinius režimus

Mokymo metodika. Instruktorius kartu su mokiniu zonoje atlieka S-posūkius, įrangos ir sistemų sutrikimo imitavimą, priverstinio tūpimo imitaciją, elektros sistemos sutrikimus, staigius sustojimus ir, tūpimus ir nusileidimus įkalnėn ir nuokalnėn, pakilimus be oro pagalvės, nuožulnius artėjimus tūpimui lėktuviniu režimu, dalinius variklio galios sutrikimus, dalinius prarastų sūkių atstatymus.

4.15. **15 Pratimas:** patikrinimas prieš pirmą savarankišką skrydį

Mokymo metodika. Instruktorius tikrina mokinio gebėjimus savarankiškai įvykdyti visas skrydžiui būtinas procedūras: priešskridiminė orlaivio apžiūra, variklio paleidimas, variklio ir sistemų darbo nuoseklus patikrinimas, radijo ryšio vedimas prieš startą, skrydžio metu ir po nutūpimo, teisingas judėjimas zonoje, kybojimas, vertikalus pakilimas ir artėjimas tūpti vertikaliam tūpimui, autorotacijos režimai.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys taip pat turi pademonstruoti pakankamus gebėjimus savarankiškai ir saugiai atlikti visus skrydžio elementus, taip pat instruktoriaus simuliuojamų avarinių situacijų įvertinimą ir teisingą jų sprendimą.

4.16. **16 Pratimas:** pirmas savarankiškas skrydis

Mokymo metodika. Instruktorius įvertinęs mokinio gebėjimus atlikti pirmą savarankišką skrydį suteikia teisę mokiniui atlikti pirmąjį savarankišką skrydį orlaivio vadu. Mokinys atlieka šiuos elementus: kybojimas, pakilimas naudojant oro pagalvę, artėjimas tūpti, tūpimas.

Pastaba. Pirmą savarankišką skrydį privalu atlikti tuo sraigtasparnio tipu, kuriuo mokinys mokėsi ir ne vėliau kaip 1 valandą po patikrinimo skrydžio (*14 pratimas*).

4.17. **17 pratimas:** kontrolinis skrydis ratu

Mokymo metodika. Po to, kai mokinys sėkmingai atliko prieš tai buvusius pratimus savarankiškai, instruktorius su mokiniu turi atlikti kontrolinį skrydį, kurio metu turi būti patikrinta, kaip mokinys įsisavino teisingus pilotavimo įgūdžius. Būtina atkreipti dėmesį į pilotavimo klaidas, netikslumus, manevrų neišbaigtumą, aukščio laikymą, rato formą bei kitus netikslumus, bei veiksmų seką.

4.18. **18 pratimas:** savarankiškas skrydis ratu

Mokymo metodika. Tam, kad mokinys įtvirtintų pilotavimo technikos ir skridimo ratu įgūdžius, jis turi atlikti mažiausiai penkiolika skrydžių ratu. Rekomenduojama, kad instruktorius ant žemės sekantis ir vertinantis skrydžius, palaikytų radijo ryšį su mokiniu.

4.19. **19 Pratimas:** savarankiškas kybojimas virš taško

Mokymo metodika. Mokinys savarankiškai atlieka kybojimą virš taško skirtinguose aukščiuose ir atsisukus į skirtingas vėjui kryptis. Paveda orlaivį iš horizontalaus judėjimo į priekį į kybojimą. Pavedimai atliekami skirtingais greičiais.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi pademonstruoti kaip įsisavino pratimus skirtinguose aukščiuose, taip pat pervesdamas sraigtasparnį iš horizontalaus judėjimo į priekį į kybojimą skirtingais greičiais.

4.20. **20 Pratimas:** savarankiškas manevravimas kybant ir apsisukimai vietoje

Mokymo metodika. Mokinys savarankiškai atlieka 360° apsisukimus kybant virš taško, pradedant atsisukus prieš vėją ir trumpam sustojant kiekvieną kartą pasisukus 90°. Mokinys atlieka manevravimą kybant prieš vėją ir pavėjui bei švelnius tupdymus judant į priekį. Pratimas privalo būti atliekamas tiek ramiu oru tiek esant didesniai vėjui ir gūsiams.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys atlieka veiksmus neprarandant aukščio ir geba manevruoti aerodromo teritorijoje atsižvelgiant į vėjo kryptį ir kliūtis. Taip pat sugeba švelniai nutūpti sraigtasparniui lėtai judant į priekį.

4.21. **21 Pratimas:** savarankiški skrydžiai ratu, artėjimas, tūpimas, perėjimai tarp skrydžio režimų

Mokymo metodika. Mokinys savarankiškai atlieka skrydžius ratu, artėjimus, tūpimus, perėjimus tarp skrydžio režimų. Pirmas ir ketvirtas posūkis turi būti atliekami minimaliame 300 pėdų aukštyje. Antras ir trečias posūkis atliekami minimaliame aukštyje nuo 500 pėdų iki 1000 pėdų. Taip pat atliekama nuėjimo į antrą ratą procedūra.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys turi savarankiškai atlikti kilimą, skrydį ratu, artėjimą, tūpimą bei mokėti atlikti nuėjimą į antrą ratą procedūrą.

4.22. **22 Pratimas:** skrydis į aikštelę pasirinktą iš oro

Mokymo metodika. Instruktorius kartu su mokiniu atlieka tūpimus į aikštelę pasirinktą iš oro. Tupiant į aikštelę atliekami šie skrydžio elementai: kybojimas be oro pagalvės, vertikalus pakilimas ir artėjimas tūpti vertikaliai tūpimui, pakilimas ir aukštėjimas maksimaliu svoriu, status artėjimas, posūkiai ir poslinkiai kybant virš aikštelės.

Įvykdymo sąlygos. Mokinys geba savarankiškai pasirinkti tinkamą aikštelę nusileidimui, įvertina artėjimo tūpti ir tūpimo sąlygas, vėją, kliūtis ir kt. atlieka tūpimą į iš oro pasirinktą aikštelę be didesnių instruktoriaus pataisymų.

5 SKYRIUS

NAVIGACIJA

5.1 **23 pratimas:** minimalus 185 km nuotolio ir mažiausiai 2 val. navigacinis skrydis trikampių maršrutu su nutūpimais dviejuose svetimuose aerodromuose

Mokymo metodika. Instruktorius turi duoti mokiniui maršrutą su nutūpimu svetimame aerodrome. Visą navigacinį pasiruošimą, instruktoriui stebint, atlieka mokinys, taip pat turi būti atliekamas degalų poreikio paskaičiavimas, orlaivio procedūros ir apribojimai. Instruktorius turi pasiruošimą įvertinti ir atlikti skrydį kartu su mokiniu. Užduoties įvykdymo sąlyga yra mokinio sugebėjimas saugiai pilotuoti ir tuo pačiu metu teisingai atlikti navigaciją, artėjimą tūpti ir tūpimą svetimame aerodrome. Tais atvejais, kada yra prarandama orientacija arba yra didelių nukrypimų nuo skrydžio linijos, skrydis vertinamas kaip neįvykdytas. Degalų atsargos turi būti tokios, kad leistų atlikti planuojamą skrydį plius 30 minučių navigacinę atsargą. Skrydžio aukštis: 1000 pėdų, minimalus matomumas 8 km.

5.2 **24 pratimas.** Minimalaus 100 km nuotolio ir min. 1 val. trukmės navigacinis skrydis trikampių su tūpimu svetimame aerodrome. Orientacijos praradimo ir jos atstatymo metodai ir veiksmai.

Mokymo metodika. Instruktorius nurodo mokiniui maršrutą su nutūpimu svetimame aerodrome. Mokinys turi atlikti navigacinį paskaičiavimą, instruktorius – įvertinti jį. Mokinys turi atlikti skrydį su instruktoriumi vadovavusiu pasiruošimui. Instruktorius turi kontroliuoti ir vertinti kaip mokinys laikosi navigacinio paskaičiavimo. Degalų atsargos skrydžio įvykdymui plius 30 min. navigacinę atsargą. Skrydžio aukštis: 1000 pėdų minimalus matomumas 8 km.

5.3 **25 pratimas.** Minimalaus 100 km nuotolio ir min. 1 val. savarankiškas navigacinis skrydis trikampių maršrutu su tūpimu svetimame aerodrome.

Mokymo metodika. Instruktorius paruošia mokiniui maršrutą su nutūpimu svetimame aerodrome. Ši užduotis analogiška 24 pratimo navigacijai. Skirtumas tas, kad šį skrydį mokinys turi atlikti savarankiškai. Instruktorius turi patikrinti ar mokinys teisingai ir pilnai atliko navigacinį pasiruošimą ir leisti atlikti skrydį. Minimalus skrydžio matomumas 8 km, be prognozuojamų trumpalaikių audrų ir lietaus. Skrydžio aukštis: 1000 pėdų. Degalų atsargos maršrutui plius 30 min. navigacinę atsargą.

6 SKYRIUS

PILOTO EGZAMINAVIMAS

6.1. Piloto egzaminas.

Sraigtasparnio piloto egzaminą galima laikyti baigus teorinį ir praktinį parengimą. Teorinę egzamino dalį galima vykdyti, bet kada praktinio parengimo metu. Išlaikytas teorinis egzaminas galioja 24 mėnesius. Pasibaigus teorinio egzamino galiojimo terminui, šį egzaminą reikia perlaikyti.

Egzamino apimtis:

Teorija – egzaminas laikomas ultralengvųjų orlaivių pilotų teorinio rengimo programos apimtyje.

Praktika – praktinė egzamino dalis turi būti laikoma po sėkmingo teorinės egzamino dalies išlaikymo. Praktinį egzaminą privalo sudaryti mažiausiai trys skrydžiai, ne mažiau kaip 45 min. trukmės.

1. Su instruktoriumi turi būti atliekamas vienas skrydis aerodromo rajone, kurio metu egzaminuotojas turi patikrinti mokinio pilotavimo technikos lygį, mokymo programos numatytoje apimtyje.

2. Su instruktoriumi turi būti atliekami antras ir trečias skrydžiai aerodromo ratu, kurių metu turi patikrinti mokinio pilotavimo įgūdžiai skrendant ratu.

Įvykdymo sąlyga. Praktinės egzamino dalies įvertinimas „išlaikė“/“neišlaikė“, teorinėje dalyje 75 % atsakytų klausimų.

7 SKYRIUS

PERMOKYMAS Į KITĄ SRAIGTASPARNIO TIPĄ

Permokymui gali būti priimtas pilotas turintis galiojančią ULO sraigtasparnių piloto licenciją.

7.1. Prieš pradėdant permokymo kitu sraigtasparnio tipu praktinę dalį, pretendentas turi būti susipažinęs su naujo sraigtasparnio:

- skrydžių vykdymo vadovu;
- aptarnavimo ir techninės priežiūros instrukcija;
- prieš skrydiniu patikrinimu;
- antžeminiu pasiruošimu kabinoje;

- ypatingais veiksmais;
- avariniais veiksmais;
- pilotavimo technika ir jos ypatybės.

Už piloto žinių patikrinimą atsako instruktorius.

7.2. Permokymą į kitą sraigtasparnio ULO tipą gali atlikti instruktorius, turintis to tipo orlaivio kvalifikaciją. Permokymą atliekantis instruktorius atsako už teorinės ir praktinės dalies mokymo trukmės apimtį. Mokymo apimtis turi būti tokia, kad būtų įvykdytos naujo sraigtasparnio ULO tipo saugaus įsisavinimo sąlygos. Prieš permokant skristi vienviečiu sraigtasparniu, pirmiausia reikia atlikti kontrolinį skrydį su instruktoriumi panašiu dviviečiu mokomuoju UL sraigtasparniu. Pagal kontrolinio skrydžio rezultatus instruktorius sprendžia ar galima leisti pretendentai pradėti įsisavinti vienvietį UL sraigtasparnį.

- Persimokant dviviečiu sraigtasparniu atliekami visi programos pratimai.
- Persimokant vienviečiu sraigtasparniu atliekami 7.1, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8 pratimai

7.3. Permokymo į kitą ULO sraigtasparnio tipą programa numato minimalų pratimų skaičių ir laiką. Realų permokymo laiką nustato instruktorius.

Pratimo Nr.	Pratimo pavadinimas	Su instruktoriumi		Solo	
		skr. sk.	laikas	skr. sk.	laikas
7.1	Kontrolinis skridimas	1	0.20		
7.2	Mokomieji skrydžiai ratu 700 pėdų	2	0.15		
7.3	Mokomieji skrydžiai ratu 500 pėdų	2	0.10		
7.4	Ypatingieji atvejai, avariniai atvejai, tūpimai su šoniniu vėju	4	0.20		
7.5	Savarankiškas skrydis			3	0.15
7.6	Savarankiški skrydžiai, tūpimas, kilimas, kybojimas, apsisukimai			3	0.25
7.7	Savarankiški skrydžiai ratu 700 pėdų			2	0.10
7.8	Pradinio mokymo 21 pratimas (4.21)			2	0.10
Iš viso:		9	1.05	7	1.00
Iš viso permokymui į kitą tipą ne mažiau:			16 skrydžių, 2 val. 05 min.		

8.SKYRIUS

UL SRAIGTASPARNIO INSTRUKTORIAUS KVALIFIKACIJA

8.1 Sąlygos ir reikalavimai pretendentai:

- 18 metų amžius (minimalus);
- Bendra skrida ne mažiau 300 val.
- yra išskraidęs ne mažiau 200 val., iš jų 100 val. dviviečiais sraigtasparniais kaip orlaivio vadas;
- turi galiojančią ULO RHL klasės AA kvalifikaciją

8.2 Teorinės žinios:

Teorinio mokymo programa instruktoriams yra 12 val. ir yra išdėstyta “Ultralengvųjų orlaivių pilotų teorinio mokymo programoje”.

8.3 . Praktiniai gebėjimai

Pademonstruoti instruktoriui, kad įsisavinęs visus pilotavimo technikos elementus, reikalaujamas piloto kvalifikacijai įgyti pagal mokymo programą ir kurie būtų įvertinti „išlaikė“/“neišlaikė“ Šiuos gebėjimus privalo pademonstruoti taip pat ir skrisdamas instruktoriaus vietoje. Privalo pademonstruoti gebėjimą teisingai kvalifikuoti pilotavimo klaidas, simuliuojamas instruktoriaus ir jų svarbą kvalifikuoti pagal vertinimo skalę. Instruktoriaus rengimą atlieka ULOP federacijos įgalioti pilotai-instruktoriai. Prieš pradėdant praktinius užsiėmimus būtina atlikti antžeminį pasiruošimą.

8.4 UL sraigtasparnio piloto instruktoriaus praktinio rengimo programa:

Pratimo Nr.	Pratimo pavadinimas	Su instruktoriumi		Solo	
		skr. sk.	laikas	skr. sk.	Laikas
8.1	Kontrolinis skrydis piloto sėdynėje	1	0.20		
8.2	Skrydis zonoje, valdymo elementų funkcijos iš instruktoriaus sėdynės	1	0.20		
8.3	Aukštėjimas, žemėjimas, posūkiai	1	0.20		
8.4	Kilimas, tūpimas, skrydžiai ratu	5	0.30		
8.5	Kilimas, tūpimas, skrydžiai zonoje	2	0.30		
8.6	Kybojimas virš taško	2	0.20		
8.7	Artėjimo tūpti ir tūpimo klaidų koregavimas	5	0.30		
8.8	Tūpimas į aikštes	2	0.20		

8.9	Avariniai tūpimai	5	0.30		
8.10	Tūpimai su šoniniu vėju	3	0.15		
8.11	Skrydis uždengtais prietaisais	2	0.10		
8.12	Patikrinimas prieš savarankišką skrydį	2	0.15		
8.13	Savarankiškas skrydis ratu			2	0.10
8.14	Kybojimas virš taško, 360 laipsnių apsisukimai vietoje			1	0.20
8.15	Kilimas, tūpimas, skrydžiai ratu			8	0.40
8.16	Autorotacija			2	0.10
	Egzaminas	3	0.60		
Iš viso:		34	5.00	13	1.20
Iš viso instruktoriaus paruošimui ne mažiau		47 skrydžiai,		6 val. 40 min.	

Praktinė egzamino dalis laikoma po sėkmingo teorijos išlaikymo. Mažiausiai 3 skrydžiai minimaliai 60 minučių. Pirmas skrydis su instruktoriumi, kurio metu patikrinama pretendento pilotavimo technika pradinio mokymo programos apimtyje. Antras skrydis su instruktoriumi, kada pretendentas vertina pilotavimo klaidas, taiso, analizuoja.

Įvykdymo sąlyga. Praktinės dalies įvertinimas “išlaikė/neišlaikė. Teorinės ne mažiau 80 % teisingų atsakymų. Egzamino rezultatai įrašomi skraidymo knygelėje. Kvalifikacija įrašoma UL piloto licencijoje.

Visi egzaminai laikomi pas ULOPF paskirtus egzaminuotojus.

- 8.5 Naujas instruktorius Ca turi teisę mokyti skrydžio tik prižiūrint kitam instruktoriui, kuris turi teisę mokyti tos pačios kategorijos orlaiviu.
- 8.6 Mokydamas skrydžio prižiūrint paskirtam instruktoriui, instruktorius neturi teisės leisti mokiniui vykdyti pirmųjų savarankiškų skrydžių ir pirmųjų savarankiškų maršrutinių skrydžių.
- 8.7 Apribojimai naujam instruktoriui panaikinami, kai:
 - a) kai mokydamas skrydžio RH klasės orlaiviais išskraidė bent 100 valandų;
 - b) prižiūrėjo bent 25 savarankiškus pilotų mokinių skrydžius.

9 SKYRIUS

KVALIFIKACIJA – VIZUALŪS SKRYDŽIAI VALDOMOJE ORO ERDVĖJE

Šiai kvalifikacijai įgyti asmuo turi turėti:

- UL piloto galiojančią licenciją RH klasės AA kvalifikacija;

- būti baigęs radijo ryšio aviacinės frazeologijos lietuvių kalba kursus (arba aukštesnio lygio kursus (anglų kalba);
- Praeiti praktinio ir teorinio parengimo programą;
- išlaikyti teorijos bei praktinį egzaminus.

9.1 Parengimo programa.

9.1.1 Minimali teorinio mokymo programa 6 val.

- skrydžio plano pateikimas;
- naudojimasis AIP, NOTAM ir žemėlapiais;
- radijo ryšio vedimo tvarka valdomoje oro erdvėje;
- aukštimačio nustatymas;
- įskridimas į valdomą oro erdvę ir išskridimas ;
- vizualus atstumo ir aukščio tarp orlaivių išlaikymas;
- kitos reikalingos valdomoje oro erdvėje procedūros.

UL piloto praktinio rengimo programa.

Pratimo Nr.	Pratimo turinys	Su instruktoriumi		Solo	
			laikas		laikas
9.1	Kontrolinis navigacinis skrydis su tūpimais dviejuose aerodromuose valdomojoje erdvėje. Piloto gebėjimų išlaikyti duotą kryptį ir aukštį bei palaikyti radijo ryšį patikrinimas		3 val.		
9.A	Antžeminis pasiruošimas skrydžiui. Skrydžio plano pateikimas. Skrydžių vykdymo valdomoje oro erdvėje taisyklės. Atvykimas ir išvykimas iš valdomo aerodromo. Kitos reikalingos procedūros skrydžiui į valdomą oro erdvę.				
9.2	Skrydis į valdomus aerodromus. Pateikiamas skrydžio planas. Pilotas savarankiškai instruktoriaus prižiūrimas atlieka skrydį laikydamasis krypties, aukščio, palaikydamas radijo ryšį ir kitos reikalingos procedūros skrydžiui į valdomą oro erdvę. Skrydžiai į skirtingus aerodromus.		3 val.		
9.3	Egzaminas: skrydis į ir iš valdomų aerodromų atliekant visas procedūras ant žemės ir ore. Skrydyje dalyvauja instruktorius (instruktorius – egzaminuotojas)		2 val.		
Iš viso:			8 val.		
Parengimo laikas priklauso nuo to kaip toli yra išsidėstę valdomi aerodromai.					

9.4 Parengimą atlieka ULOPF instruktorius turintis šią galiojančią kvalifikaciją. Praktinių gebėjimų patikrinimą kvalifikacijai skrydžiai valdomoje oro erdvėje egzaminuotojus skiria ULOPF patvirtintus egzaminuotojus.

9.5 PPL galiojančios licencijos turėtojai, turintys galiojančią ULO RH klasės licenciją, gali įgyti kvalifikaciją „Vizualūs skrydžiai valdomoje oro erdvėje“, išlaikius praktinių gebėjimų egzaminą.

9.6 CPL, ATPL galiojančių licencijų turėtojai, turintys galiojančią ULO RH klasės AA kvalifikacijos licenciją, gali įgyti kvalifikaciją „Vizualūs skrydžiai valdomoje oro erdvėje“, užpildę prašymą ir pateikę galiojančią licenciją. (įrašą daro RH klasės instruktorius, turintis kvalifikaciją „Vizualūs skrydžiai valdomoje oro erdvėje“).

9.7 . Kvalifikacija įrašoma UL piloto skrydžio knygelė.

10 SKYRIUS

PARENGIMO VERTINIMAS IR REGISTRAVIMAS

Mokinio žinių ir gebėjimų vertinimą atlieka instruktorius, registruodamas vertinimus piloto praktinio rengimo lape. Kiekvienas praktinio rengimo skrydis vertinamas balais pagal penkių balų skalę .

Numatyta, kad vykdant programoje išvardintas užduotis, mokiniui pakanka atlikti minimalų skrydžių skaičių tikrai tada, kai jo gebėjimai būna įvertinti 4 arba 5 balais. Jeigu mokinio gebėjimai būna įvertinami trimis arba mažiau balų, instruktorius turi didinti konkretaus pratimo skrydžių skaičių iki tol, kol mokinsys tą pratimą atliks 4 arba 5 balų vertinimui. Jei mokinio gebėjimai atliekant konkretų pratimą įvertinami 2 arba 1 balu, tai instruktorius turi padidinti tam pratimui numatytą trukmę. Jeigu 2 ar 1 balu yra vertinami skrydžiai skrendant savarankiškai, tai instruktorius turi skirti mokiniui skrydžius su instruktoriumi papildomai iki reikiamo įvertinimo. Jeigu mokinsys neįsisavina įgūdžių nei po trigubo nustatytų minimalių skrydžių skaičiaus, instruktorius turi pareikalauti, kad tokį mokinį egzaminuotų ULOP federacijos paskirtas egzaminuotojas, kuris nuspręstų dėl tolimesnio mokinio rengimo galimybes.

Atliekant skrydžius instruktorius pasižymi atskirų pilotavimo elementų įvertinimą, kad galėtų iškart po skrydžio išnagrinėti su mokiniu klaidas, jas įvertinti ir aptarti kaip reikia klaidas taisyti. Bendras balas, skirtas už skrydį įrašomas į piloto praktinio rengimo programos lapą.

Skrendant mokiniui savarankiškai, instruktorius ant žemės turi sekti mokinio skrydį ir pasižymėti visus pastebimus nukrypimus ir klaidas, kad po skrydžio galėtų išanalizuoti ir įvertinti mokinio skrydį, ir jam pranešti po nutūpimo. Jeigu aerodrome nėra jo instruktoriaus, mokiniui draudžiama atlikti skrydžius savarankiškai. Bendrasis balas už skrydį skiriamas

toks, koks buvo instruktoriaus skirtas žemiausias balas už atskirus pilotavimo technikos elementus.

10.1 Teorinių žinių vertinimas teigiamas būna tada, kai egzaminuojamasis atsako ne mažiau kaip 75 % testo klausimų.

10.2 Praktinio parengimo elementų vertinimas:

- Prieš skrydinis patikrinimas – nuoseklumas, pilnutinumas;
- piloto veiksmai – nuoseklumas, pilnutinumas;
- variklio bandymas – instrukcijų vykdymas;
- vairai – laisvumo ir valdymo kontrolė;
- prieš kilimą – erdvės apžvalga;
- Kilimas – krypties išlaikymas, aikštelė greičiui;
- aukštėjimas – greičio išlaikymas, krypties išlaikymas, apžvalga;
- šoninis vėjas – krypties išlaikymas, nuonašos užkirtimas;
- greičio išlaikymas – visose skrydžio fazėse;
- posūkiai – greičio išlaikymas, aukščio išlaikymas, krypties fiksacija;
- įėjimas į posūkį – aukščio išlaikymas;
- posūkio užbaigimas – kryptis, greitis, aukštis;
- nuokrypa nuo centrinių vairų padėčių – valdymo koordinacija, tolygumas;
- erdvės apžvalga, stebėjimas – manevrai, radijo ryšys;
- skrydžio ratas – aukščio, dydžio, formos laikymasis;
- tūpimo apskaičiavimas – sąlygų įvertinimas, koregavimas varikliu;
- tūpimas – artėjimo greitis, kybojimas, tolygumas, palietimas;
- variklio aušinimas, išjungimas;
- tūpimas esant šoniniam vėjui – vairų naudojimas;
- autorotacija, adekvatūs veiksmai vairais.

11 SKYRIUS

SRAIGTASPARNIO PILOTO PARENGIMO PROGRAMOS VYKDYMO LENGVATOS

Rengiant sraigtasparnio pilotą arba instruktorių leidžiama suteikti šias lengvatas:

- 11.1 Sraigtasparnių ATPL, CPL, PPL, Karinės aviacijos specialisto galiojančių licencijų turėtojams (pateikus licenciją) ir sėkmingai baigus praktinio rengimo programą pagal 7 skyriaus 7.1 - 7.8 punktus ir sėkmingai išlaikius praktinį egzaminą, suteikiama RHL klasės AA kvalifikacija.
- 11.2 Sraigtasparnių instruktorių ATPL, CPL, PPL, Karinės aviacijos specialisto galiojančių licencijų turėtojams (pateikus licenciją) ir baigusiems RH klasei priskiriamo orlaivio gamintojo nustatytą programą, arba šių licencijų turėtojai įsivedantys naują RH klasei priskiriamo sraigtasparnio tipą, išskraidę pagal programos 7.1-7.8 punktus, arba kitoje šalyje-narėje išduotos ir Lietuvoje pripažintos (pagal licencijavimo taisyklių XI skyrių) ULO licencijos kvalifikacijos gali būti užskaitomos visa apimtimi, jei pateikiami ULOPF priimtini tai įrodantys dokumentai, suteikiamos ULO RHL klasės AA ir C kvalifikacijos.
- 11.3 Ultralengvųjų orlaivių RAL, RGL AA kvalifikacijos piloto licencijų turėtojams RHL mokymo programa gali būti sumažinta. Permokymo iš RAL ar RGL tipų programa numato minimalų pratimų skaičių ir laiką (žr. lentelė žemiau). Realų permokymo laiką nustato instruktorius. Teorijos programos apimtis ir egzaminų skaičių konkrečiam mokiniui nustato pilotas – instruktorius, prašytojo žinių ir gebėjimų patikrinimo pagrindu. Privalomi išlaikyti teorijos egzaminai – **Bendros žinios apie orlaivį.**

Pratimo Nr.	Pratimo pavadinimas	Su instruktoriumi		Solo	
		skr. sk.	laikas	skr. sk.	Laikas
11.1	Mokomieji skrydžiai ratu 700 pėdų aukštyje	1	0.30		
11.2	Mokomieji skrydžiai ratu 500 pėdų aukštyje	1	0.30		
11.3	Aukštėjimas, žemėjimas, posūkiai	1	0.30		
11.4	Kilimas, tūpimas, skrydžiai ratu	5	0.40		
11.5	Kilimas, tūpimas, skrydžiai zonoje	2	0.40		
11.6	Kybojimas virš taško	2	0.30		
11.7	Artėjimo tūpti ir tūpimo klaidų koregavimas	5	0.30		
11.8	Tūpimas į aikšteles	2	0.20		
11.9	Avariniai tūpimai	5	0.30		
11.10	Tūpimai su šoniniu vėju	3	0.15		

11.11	Skrydis uždengtais prietaisais	2	0.10		
11.12	Patikrinimas prieš savarankišką skrydį	2	0.15		
11.13	Savarankiškas skrydis ratu			2	0.10
11.14	Kybojimas virš taško, 360 laipsnių apsisukimai vietoje			1	0.20
11.15	Kilimas, tūpimas, skrydžiai ratu			8	0.40
11.16	Autorotacija			2	0.10
	Egzaminas	3	0.40		
Iš viso:		34	6.00	13	1.20
Iš viso instruktoriaus paruošimui ne mažiau		47 skrydis, 7 val. 20 min.			

Įsisavinus nustatytą programą ir sėkmingai išlaikius egzaminus (praktikos ir teorijos), suteikiama RHL klasės AA kvalifikacija.

12 SKYRIUS

MOKOMIEJI UL SRAIGTASPARNIAI

Rengiant UL pilotus pagal išvardintas mokymo programas, mokymui naudojami UL sraigtasparniai atitinkantis mokymui skirtus tikslus ir turintis tai patvirtinančius dokumentus. Savadarbiai UL sraigtasparniai negali būti naudojami pradiniam mokymui, o tiktai savadarbio UL sraigtasparnio savininko permokymui.